

Täysistunto

Maanantai 27.2.2023 klo 14.00—21.09

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 208/2022 vp
Lakialoite LA 20/2019 vp
Toimenpideoite TPA 76/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 45/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 45/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.13 **Mari Rantanen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen hallintovaliokunnan mietinnön laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämisestä. Samalla vuonna 2011 voimaan tullut kotoutumisen edistämisestä annettu laki kumotaan. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdeksää muuta lakia.

Uudella kotoutumislailalla pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä. Tämä on tarkoitus toteuttaa parantamalla ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta, nopeuttamalla palveluihin pääsyä, tavoittamalla maahanmuuttajia palveluihin nykyistä kattavammin maahanmuuton alkuvaiheessa sekä kehittämällä kotoutumisen alkuvaiheen palveluita kokonaisvaltaisesti ja työelämälähtöisesti. Tavoitteena on alkuvaiheen kotoutumisen tehostamisen lisäksi muun ohella edistää maahanmuuttajien osallisuutta sekä vahvistaa hyviä väestösuhteita ja kumppanuuksia esimerkiksi järjestöjen kanssa. Hallintovaliokunta pitää esityksen tavoitteita kannatettavina.

Eduskunta on tarkastusvaliokunnan kotouttamisen toimivuutta koskevaan mietintöön 6/2018 perustuvassa kannanotossaan edellyttänyt hallituksen laativan kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistamistarpeista ja toteutettavista uudistuksista sekä antavan sen eduskunnalle selontekona. Eduskunta on samalla edellyttänyt, että hallitus uudistaa selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta kotoutumisen edistämisestä annetun lain kokonaisuudessaan ja tekee tarvittavat muutokset muuhun lainsäädäntöön. Kannanotossa muun muassa edellytetään kotouttamisen merkittävää nopeuttamista sekä kotouttamistoimenpiteiden velvoittavuuden lisäämistä ja niiden vaikuttavuuden parantamista.

Hallintovaliokunta pitää kotoutumista erittäin tärkeänä osana kokonaisvaltaista ja hallitua maahanmuuttopolitiikkaa. Valiokunta pitää myönteisenä, että ehdotetuilla muutoksilla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

panostetaan erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuteen. Alkuvaiheen toimenpiteillä tulee tähdätä ennen kaikkea maahanmuuttajan mahdollisimman nopeaan työllistymiseen. Valiokunta korostaa erityisesti suomen ja ruotsin kielen osaamisen keskeistä merkitystä maahanmuuttajien työllistymisessä ja yhteiskuntaan kotoutumisessa. Valiokunta katsoo, että kotoutumistoimenpiteiden velvoittavuutta tulee edelleen lisätä ja että maahanmuuttajilta tulee edellyttää suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen ja arvojen tuntemusta. Valiokunta korostaa lisäksi yksilön omaa aktiivisuutta ja vastuuta kotoutumisestaan.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleenjärjestämistä ja kotoutumisen edistämistä koskevat laajat ja merkitykselliset lainsäädäntöuudistukset on jouduttu käsittelemään eduskunnassa niiden laajuuteen nähden hyvin lyhyessä ajassa vaalikauden lopulla. Tämä on vaikeuttanut eri esitysten yhteensovittamista. Toteutettaessa laajoja uudistuksia samanaikaisesti riskinä on, että kotoutumistoimien jatkuvuus vaarantuu. Kotoutumista tukevien erityistoimenpiteiden ja yleisen palvelujärjestelmän tulee muodostaa johdonmukainen palvelukokonaisuus, joka mahdollistaa asiakkaan palvelutarpeen mukaiset oikea-aikaiset palvelut ilman tarpeettomia viiveitä.

Hallintovaliokunta on saanut asiassa perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnot. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, ykkös- ja kakkoslakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan rikosoikeudellisesta virkavastuusta tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Hallintovaliokunta on ottanut perustuslakivaliokunnan edellyttämät muutokset huomioon ja tämentää kakkoslakiehdotuksen 22 a §:ää ja lisää ykköslakiehdotukseen uuden 96 §:n virkavastuusta.

Kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta ehdotetaan selkeytettäväksi uudella kunnan kotoutumisohjelmalla, joka on perustelujen mukaan eräänlainen palvelutarjotin, josta valitaan kullekin maahanmuuttajalle laadittavaan yksilölliseen kotoutumissuunnitelmaan hänen palvelutarpeensa mukaiset palvelut. Kunnan kotoutumisohjelma sisältää vähintään osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin, kotoutumissuunnitelman laadinnan, monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, omaehtoiset opinnot sekä ohjausta ja neuvontaa. Kotoutumisohjelman tulee sisältää myös kielitaidon päättöttestaus. Lisäksi kunta voi kehittää omia palveluitaan osaksi kotoutumisohjelmaa. Kunnan kotoutumisohjelma voi sisältää myös esimerkiksi kolmannen sektorin toimintaa.

Valiokunta pitää tärkeänä huolehtia siitä, että kotoutumisohjelma lisää kotoutumisen alkuvaiheen suunnitelmallisuutta ja että erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutuminen tehostuu nykyisestä. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä tulee kuitenkin olla tarjolla myös työssä oleville ja muille Suomeen muuttaneille, joiden tarkoituksena on olla maassa pidempään. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös työn ja opiskelun perusteella Suomeen muuttaneiden kotoutumisen edellytyksiä parannetaan. Esimerkiksi mahdollisuuksia suomen tai ruotsin kielen opiskeluun työn ja opiskelun ohessa sekä perheenjäsenten kotoutumista tulee edistää.

Kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä laajennetaan ehdotuksen mukaan niin, että sen tehtävänä on laatia mainittu arviointi ja kotoutumissuunnitelma sekä työttömille työnhakijoille että laissa määritellyille, työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille, ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

ten kansainvälistä suojelua saaville kotivanhemmille ja ihmiskaupan uhreille. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotoutuminen käynnistyy mahdollisimman pian maahantulon jälkeen.

Kotoutumisen onnistumisen kannalta on keskeistä, että osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa tunnistetaan nykyistä paremmin yhtäältä ne maahanmuuttajat, joilla on valmius siirtyä nopeasti työelämään, ja toisaalta ne, jotka tarvitsevat työllistymisen tueksi esimerkiksi ammatillisen osaamisen kehittämistä tai sosiaali- ja terveyspalveluita. Valiokunta pitää perusteltuna, että kotoutumista edistäviä palveluita pyritään kohdentamaan erityisen haavoittuvassa asemassa oleville ja niille, joilla on suurempi riski jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle. Valiokunta korostaa erityisesti kotona lapsia hoitavien vanhempien tavoittamista ja pääsyä palveluihin.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan ehdotetun lain mukaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelman enimmäiskesto, joka alkaa ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta, lyhennetään nykyisestä kolmesta vuodesta kahteen vuoteen. Enimmäisaikaa voidaan kuitenkin tiettyjen edellytysten täytyessä pidentää enintään kahdella vuodella. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on korostettu, ettei kahden vuoden kotoutumissuunnitelman enimmäiskesto ole kaikille riittävä.

Kotoutumiskoulutus, lukutaitokoulutus ja aikuisten perusopetus ovat jatkossakin kotoutumisen alkuvaiheen keskeisiä elementtejä. Niiden saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta kehitetään osana kotoutumisohjelman valmistelua. Valiokunta tähdentää, että kotoutumisohjelman vaikuttavuus riippuu kotoutumiskoulutuksen laadusta sekä siitä, missä määrin maahanmuuttajat toimenpiteisiin osallistuvat. Maahanmuuttajilla tulee olla riittävät kannustimet toimenpiteisiin osallistumiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotoutumissuunnitelman ja kotoutumisohjelman noudattaminen on maahanmuuttajalle aidosti velvoittavaa. Oikeutta työttömyysetuuteen voidaan rajoittaa tai oikeutta toimeentulotukeen alentaa jo nykyisen lainsäädännön nojalla, jos maahanmuuttaja esimerkiksi kieltäytyy ilman pätevää syytä osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen. Valiokunta toteaa, että lainsäädäntöä, jolla pyritään lisäämään toimenpiteiden velvoittavuutta, tulee myös käytännössä soveltaa.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi uudesta monikielisestä yhteiskuntaorientaatiosta, jolla pyritään parantamaan maahanmuuttajien yhteiskunta- ja työelämätietoutta heti maahantulon alkuvaiheessa. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusehdotuksen mukaan monikielinen yhteiskuntaorientaatio on toteutettava lähiopetuksena, ellei etäyhteyden käyttäminen ole osallistujien maantieteellisestä etäisyydestä tai muusta perustellusta syystä tarpeen. Valiokunta pitää tätä linjausta perusteltuna ja korostaa, että etäyhteyttä tai tulkkausta voidaan käyttää yhteiskuntaorientaation toteutumisessa vain poikkeuksellisesti.

Kotoutumiskoulutukseen lisätään suomen tai ruotsin kielen päättöttestaus. Hallintovaliokunta pitää kielitaidon päättöttestausta hyvänä uudistuksena. Valiokunnan käsityksen mukaan kielitaidon päättöttestaus ei kuitenkaan suoraan lisää koulutuksen velvoittavuutta. Velvollisuuksien laiminlyöminen voi vaikuttaa työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen samalla tavoin kuin nykyisessä lainsäädännössä. Valiokunta huomauttaa, ettei näitä mahdollisuuksia ole saadun selvityksen mukaan käytännössä juurikaan sovellettu.

Kotoutumislakiehdotus velvoittaa toimijoita yhteistyöhön. Lakiehdotuksen mukaan kunnan on tarvittaessa yhteistyössä hyvinvointialueen, muun viranomaisen ja palveluntuottajan kanssa huolehdittava kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittamisesta siten, että yhteensovitetuja palveluja tarvitsevat kotoutuja-asiakkaat, maahanmuuttajat ja maahanmuuttajaryhmät tunnistetaan ja heidän tarvitsemansa palvelut määritetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Lakiehdotukseen sisältyi myös voimassa olevaa lakia vastaava säännös paikallistason monialaisesta yhteistyöryhmästä, jollainen kunnan on perustettava, jos kunnassa esiintyvä maahanmuuttajien palvelutarve sitä edellyttää.

Valiokunta toteaa, että maahanmuutto ja näin ollen myös kotoutumiseen liittyvät tarpeet keskittyvät Suomessa voimakkaasti kasvukeskuksiin ja erityisesti pääkaupunkiseudulle. Asiantuntijakuulemisissa on katsottu, ettei rahoitus huomioi riittävästi kuntien erilaisia tilanteita maahanmuuton suhteen ja isojen kaupunkien rahoitus pienenee nykyiseen rahoitukseen verrattuna, minkä katsotaan liittyvän vieraskielisyyskriteerin toimivuuteen. Pienillä kunnilla on puolestaan haasteita tarjota vastaavaa palvelutuotantoa kuin isot kaupungit.

Lisäksi, arvoisa puhemies, tässä on vielä henkilötietojen käsittelyä ja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluita, jotka kuntien tulee ottaa käyttöön.

Hallintovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 4, 6 ja 9 lakiehdotuksen, muutettuna 1—3, 5 ja 10 lakiehdotuksen sekä uudet 11 ja 12 lakiehdotuksen, eduskunta hylkää lakialoitteeseen 20/2019 sisältyvän lakiehdotuksen ja eduskunta hylkää toimenpideoitteen 76/2022. Mietintö ei ole yksimielinen. Mietintöön sisältyy perussuomalaisten ja kokoomuksen hylkäysehdoituksen sisältävä vastalause. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.24 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Olin itse eduskunnan tarkastusvaliokunnan jäsen viime vaalikaudella, kun laadimme kotouttamisen toimivuutta koskevan mietinnön, ja tämän mietinnön pohjalta eduskunta edellytti, että hallitus laatii kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistamistarpeesta ja toteutettavista uudistuksista, ja aivan yksityiskohtaisesti tässä tarkastusvaliokunnan mietinnössä nostettiin esiin esimerkiksi kotouttamisen merkittävä nopeuttaminen niin, että kotouttamisjakso määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi. Lisäksi edellytettiin lisättävän oleskeluluvan saaneen maahanmuuttajan kotouttamissuunnitelmaan kielitaitoa mittaava koe ja myös turvapaikanhakijan vastaanottopalveluihin sisältyvää opintotoiminnan velvoittavuutta lisättiin, esimerkiksi suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen ja arvojen tuntemusta, ja tähänkin edellytettiin koetta. Eli nämä, mitkä eduskunta hyväksyi, olivat kaikki tarkastusvaliokunnan yksimielisessä mietinnössä.

Ja valitettavasti kyllä täytyy sanoa, että tämä hallituksen esitys ja enemmistön mietintö eivät vastaa sitä, mitä edellinen eduskunta edellytti, eikä se tule tuomaan ratkaisuja niihin polttaviin ongelmiin, joita meillä tällä hetkellä kotouttamisessa on. Nostan esiin ongelman esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten oppilaiden heikossa lukutaidossa, matematiikassa, luonnontieteissä, joissa varsinkin toisen polven maahanmuuttajien kohdalla on tavattoman suuri ero kantaväestöön nähden. Suomessa nämä erot ovat Euroopan suurimpia.

Kielitaitoa tarvitaan työmarkkinoilla, jotta voidaan integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan. Kristillisdemokraatit ovat esittäneet esimerkiksi työmarkkinatukea muokattavaksi niin, että siihen tulisi kielilisä, joka kannustaa nopeaan suomen tai ruotsin kielen oppimiseen, eli työmarkkinatuen rakennetta muutettaisiin niin, että määrä [Puhemies koputtaa] laskettaisiin 80 prosenttiin peruspäivärahan määrästä mutta sitten kielikokeella voitaisiin saada korotettua se siihen 100 prosenttiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Sitten toinen ongelma on tämä kasvava jengirikollisuus, johon tämä ei myöskään tuo eväitä. Maahanmuuttopolitiikan ja kotouttamisen epäonnistumisesta on todellakin rohjetava puhua ja tehdä korjauksia [Puhemies koputtaa] ilman leimautumista rasismiin. [Leena Meri: Se on kyllä just näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

16.28 **Sakari Puisto ps:** Hyvä puhemies! Tässä esityksessä pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä parantamalla ohjausta ja neuvontaa sekä kehittämällä palveluita. Käsittääkseni esitys on kuitenkin pitkälti prosessuaalinen, ja se ei anna kuitenkaan tosiasiallisesti kovin konkreettisia parannusehdotuksia erinäisiin ongelmiin, jotka liittyvät erityisesti tiettyjen maahanmuuttajaryhmien syrjäytymiseen ja yliedustukseen esimerkiksi työttömyydessä ja rikostilastoissa. Aiemmin eduskunta myös edellytti kannanotossaan velvoittavuuden lisäämistä, mutta tätä ei kuitenkaan ole oleellisesti tehty.

Itse asiaan esitetty vastalause on ansiokas. Siinä sanotaan muun muassa, että samat maahanmuuttajaryhmät, pääosin Afrikasta ja Lähi-idästä, ovat olleet vuosikautia yliedustettuina työttömyyslukuissa. Turvapaikkaperusteisen maahanmuuton piirissä saapuneet tulijat ovat kaikkiaan taloudellisilta nettovaikutuksiltaan ongelmallisempia kuin muut ryhmät. Suurempi riippuvuus sosiaalityöistä on tietyissä kansalaisuusryhmissä jopa ylisukupolvinen ilmiö. Yksilötasolla tietysti osa sopeutuu, ja hyvä niin, mutta kun puhutaan ryhmistä, niin tosiasia on, että maahanmuuton myötä maassa on suuri määrä ihmisiä, joista monilla ei ole aikomustakaan sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan, ja tämä määrä valitettavasti lisääntyy jatkuvasti.

Miksi näin, ja mitä pitäisi tehdä? On syytä pohtia, voiko suomalainen yhteiskunta nykyisen kaltaisilla säännöillä ja rakenteella ylipääntensä onnistua näiden maahantulijaryhmien sopeutumisessa — sopeutumisessa toki näillä maahanmuuttajilla itsellään on suurin vastuu. Mitkä ylipääntensä ovat demokraattisen pohjoismaisen yhteiskunnan kyky ja keinot lopulta puuttua kehityskulkuun siinä vaiheessa, kun maassa oleskelee jo huomattava määrä heikosti sopeutumishaluisia ja -kykyisiä henkilöitä, ja kauanko tässä kestäää? Palveluprosessien tehostamisessa puhutaan viikoista, kuukausista ja ehkä jopa vuosista, mutta samalla syytä on kuitenkin esittää kysymys, missä määrin sopeutumista tapahtuu edes vuosikymmenissä ja tapahtuuko sitä ylipäänsä riittävässä määrin missään järkevässä aikahorisontissa. Tarvitaan realistinen arvio siitä, mitä odotukset laajamittaisten maahanmuuttajaryhmien osalta ylipääntensä ovat. Tässä ensimmäinen iso kritiikkini.

Toki meidän järjestelmässä on myös paljon pielessä. Meillä on passivoiva sosiaaliturvajärjestelmä, meillä on velvoittavuutta hyvin vähän. Niin kuin oltiin nostettu myös tässä vastalauseen kritiikissä, on pientä karenssia, pientä leikkausta mutta ei nyt tosiasiaa mitään suurempaa, ja muistaisin, että tässä salissa jo jokin aika sitten tuli ilmi, että oliko se peräti prosentti vai kuinka pieni osuus, joka oli näissä TE-toimistojen päätösten rikkomisessa johtanut edes karensseihin, niin että se oli hyvin pieni luku. Edelleen meidän järjestelmä maahantulon osalta ei juuri sisällä valintakriteerejä sen suhteen, miten tulijat sopeutuisivat Suomeen. Pysyviä oleskelulupia, kansalaisuuksissa asumisaikavaatimukset ovat lyhyitä, ja asiaa ei edelleenkaan edesauta se, että rikosoikeudellinen vastuu erilaisista rikoksista ja rangaistukset ovat kovin lieviä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Hyvä puhemies! Mitä pidempään meillä on huonoa maahanmuuttopolitiikkaa, sitä syvemmälle me päädytään erilaisiin ongelmiin, ja olisi tuhannesti helpompaa vaihtaa politiikkaa kuin että itse kukin joutuu omassa arjessaan sitten miettimään erilaisia keinoja, miten itse sopeutua erilaisiin ongelmiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.32 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Viime kaudella ennen vaaleja tosiaan tarkastusvaliokunta antoi yksimielisen mietinnön kotouttamisen toimenpiteistä. Siinä oli puheenjohtajana sosiaalidemokraattien Heinäluoma ja varapuheenjohtajana keskustasta henkilöitä, ja siellä olivat keskeiset eduskuntapuolueet edustettuina, ja hyvin yksimielisesti tuli tahtotila, että nyt velvoittavuutta, tähän täytyy tulla muutos.

Nyt on sitten seuraavat vaalit edessä, ja näin ei ole tapahtunut. Tämä on todella harmillista, että kun katsoo tätä vastalauseita ja vastalauseita ja asiantuntijakuulemisia, niin kyllä tässä palvelujen lisäämislaista puhutaan ja velvoittavuus loistaa poissaolollaan. Täällä on esimerkiksi todettu, että tässä laissa ei ole kotoutumisen edistämiseksi kovin konkreettisia keinoja. Näissä aikaisemmissa puheenvuoroissa tuotiin esiin näitä kokeita, velvoittavuutta, yhteiskunnan normien ja tietoisuuden lisäämistä ja kielikoetta ja lyhyempiä aikoja siihen, että henkilö itse kotiutuu, eikä niin, että me laitostamme hänet ja ohjaamme häntä polulta toiseen.

Sitten katsoin tästä perussuomalaisten vastalauseesta, jossa on myös kokoomus mukana, että on hyvin merkittävää myös tämä, että täällä lisätään kuntien tehtäviä, ja asiantuntijakuulemisissa on tullut esille, että täällä on osin keinotekoisia päällekkäisiä tehtäviä suhteessa hyvinvointialueeseen ja miksi pitää keksimällä keksiä tehtäviä. Tässä tällä tavalla todetaan: ”Kunta vastaisi myös esityksen perustelujen mukaan lähtökohtaisesti kiintiöpakolaisen vastaanottamisesta lentokentältä, vaikka tehtävä on asiantuntijalausunnoista ilmenevällä tavalla vieras nykyisten kuntien palvelufunktiolle. Asiantuntijalausunnoissa on yksiselitteisesti todettu, että on yhdenvertaisuusajattelun vastaista, että osalle asiakaskunnasta kunnalle säädettäisiin yksityiskohtaisesti tehtäviä esimerkiksi lentokentälle vastaan menemiseen ja ruoan ostamiseen liittyen.” Nyt kyllä kuulostaa aikamoiselta palvelutarjotimelta. Tässä vastalauseessa todetaan, että tämä asettaa kyllä eri ryhmät kuntalaisina eriarvoiseen asemaan. Erittäin, erittäin huolestuttavaa.

Tuossa perussuomalaisten edustaja Puisto piti hyvän puheenvuoron siitä, mitä tämä myös aiheuttaa meidän työttömyydelle ja työllisyydelle ja sosiaaliturvakiinnoille. Me olemme puhuneet valtiontaloudesta ja siitä, että meidän on pakko saada näitä menoja leikattua. Ja perussuomalaisethan ovat esittäneet sosiaaliturviin perustuvan maahanmuuton merkittävää rajoittamista, ja kiintiöpakolaisiakin pitäisi auttaa siellä lähellä. Silloin myös samalla summalla pystyisi auttamaan enemmän ihmisiä. Ei ole mitään järkeä raahata ihmisiä ympäri maailmaa paikkoihin, missä he eivät sitten välttämättä edes sopeudu, ja se on myös meille äärettömän, äärettömän kallista.

Ja sitten täällä tuodaan esille se, kuinka kielten oppiminen olisi avainasemassa. Näitä tulkkauspalveluitahan Suomessa annetaan vuosikausia. Ne tulevat myös erittäin kalliiksi. Siinä pitäisi olla ehdoton raja, että tässä ajassa on se opeteltava ja sen jälkeen pitää itse maksaa tulkkauspalvelut. Tämä on perussuomalaisten linja.

Ja vielä tuossa lopussa, sivulla 91, hallintovaliokunnan perussuomalaisten ja kokoomuksen edustajat ovat hyvin korostaneet henkilön omaa toimintaa, omaa tahtoa, omaa ak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

tiivisuutta. Minä joskus mietin — tuossa hallituspuolueiltakin — että minusta tuntuisi, että nämä ihmiset kotiutuisivat jopa paremmin, kun heiltä vaadittaisiin asioita. He voivat tuntea itsensä jopa toisarvoisiksi, kun heidät tietyllä tavalla jopa leimataan sellaisiksi, että he eivät pärjää ilman, että heitä pidetään kädestä kiinni. Se asenne jotenkin tuntuu hyvin kummalliselta. Jos me ajatellaan ihmisiä, ketkä siirtyvät syystä tai toisesta — suomalaisiakin maailmalle — niin ei siellä ole ketään vastaanottamassa ja heitä kädestä pitämässä, vaan ihmiset ovat aktiivisia, lähtevät itsekin oppimaan asioita. Ja sehän, että henkilöillä ei ole velvollisuuksia, passivoi ihmisiä, ja silloin jotenkin varmaan pidetään vähempiarvoisena. Se on vähän kalskahtanut tässä palveluiden lisäämisessä, että ihan kuin he olisivat jotenkin sellaisia ihmisiä, jotka eivät ymmärrä mitään, kun heille pitää palveluita vain lisätä niin että pitää eväätkin jo viedä paikan päälle. — Joo, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

16.37 **Olli Immonen ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan uutta lakia kotoutumisen edistämisestä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia yhdeksään muuhun lakiin.

Eduskunta hyväksyi 2019 kotouttamista koskevan kannanoton, joka perustui tarkastusvaliokunnan kotouttamisen toimivuutta koskevaan mietintöön, jota myös itse olin viime vaalikaudella mukana laatimassa. Kannanotossa edellytettiin, että hallitus laatii toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistuksista. Siinä myös edellytettiin, että kotoutumisjakso määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi. Lisäksi kannanotossa edellytettiin oleskeluluvan saaneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan sisältyvän kielikoulutuksen velvoittavuutta ja kielitaitoa mittaavaa koetta. Turvapaikanhakijan vastaanottopalveluihin edellytettiin lisättävän opintotoiminnan velvoittavuutta ja suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen sekä arvojen tuntemusta. Näiden toteutuminen varmistettaisiin myös kokeella.

No nyt käsiteltävä hallituksen esitys ei valitettavasti vastaa eduskunnan kannanotossa hallitukselle asetettua tehtävänantoa eli velvoittavuuden lisäämistä kotoutumiseen. Siinä ei ole konkreettisia parannusehdotuksia havaittuihin ongelmiin, jotka liittyvät tiettyjen maahanmuuttajaryhmien syrjäytymiseen sekä yliedustukseen työttömyys- ja rikostilastoissa. Lisäksi kotoutumisjakson enimmäiskestoksi esitetään kahta vuotta tai pidempää ajanjaksoa. Velvoittavuuden lisäämisen sijaan maahanmuuttajille pyritään tarjoamaan lisää palveluita.

Arvoisa puhemies! Suuri osa maahanmuuttajista jää Suomen työmarkkinoiden ulkopuolelle. Kantaväestöön verrattuna maahanmuuttajataustaisen väestönosan työllisyys on laskentaperusteesta riippuen noin 10—15 prosenttiyksikköä pienempi ja työttömyys noin kaksi ja puoli -kertainen. Esimerkiksi Afganistanista, Irakista ja Somaliasta lähtöisin olevien henkilöiden työllisyysaste on vielä kymmenen maassa vietetyn vuoden jälkeenkin vaivaisen 20 ja 40 prosentin välillä. Tilastojen mukaan maahanmuuttajat nostavatkin Kellan asumistukia, työttömyysturvaa ja toimeentulotukea selvästi useammin kuin suomalaiset. Tietyissä kansallisuusryhmissä suurempi riippuvuus sosiaalityöstä on ylisukupolvinen ilmiö. Suomessa toisen polven maahanmuuttajat työllistyvät huonosti.

Suuri osa kotoutettavista maahanmuuttajista ei saavuta myöskään riittävää suomen pe-
ruskielitaitoa. Kielitaidon tavoitetason saavuttaa vain noin kolmasosa kotoutumiskoulutukseen osallistuvista. Maahanmuuttajia tulee velvoittaa nykyistä tiukemmin hankkimaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

itselleen riittävä kielitaito mahdollisimman nopeasti. Riittävä kielitaito on sekä maahanmuuttajan itsensä että vastaanottavan yhteiskunnan kannalta ensiarvoisen tärkeää ja myös avainasemassa maahanmuuttajan työllistymisen kannalta.

Arvoisa puhemies! On täysin väärä lähtökohta pitää maahanmuuttajia pelkkänä yhteiskunnan tukitoimien kohteena. Maahanmuuttajia ei tule tuudittaa siihen käsitykseen, ettei heillä ole yhteiskunnassa velvollisuuksia. Kotouttamispolitiikan on nimenomaan kannustettava maahanmuuttajia oma-aloitteisuuteen ja työllistymiseen. Maahanmuuttajien etene mistä kotoutumispolulla on valvottava nykyistä huomattavasti tarkemmin, ja laiminlyön tejä varten viranomaisilla on oltava riittävät sanktiomekanismit käytettävissään.

Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset eivät korjaa nykytilan vakavia ongelmia. Ainoa toimiva keino vastata kotoutumisen haasteisiin on kotoutumisvastuun siirtäminen sanktioiden uhalla maahanmuuttajille itselleen. Lisäksi kulttuurisesti vieraista maista Suomeen suuntautuvaa maahanmuuttoa on rajoitettava merkittävästi. Kielteisen oleskelulupa päätöksen saaneet ja sopeutumiskyvyttömät maahanmuuttajat on puolestaan palautettava takaisin lähtömaihinsa.

Arvoisa puhemies! Suomella on viimeiset hetket käsillä alkaa toteuttaa vastuullista maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikkaa. Mikäli maahanmuuton volyyymiin ja ongelmiin ei puututa pikaisesti, on näitä ongelmia jälkikäteen vaikeaa, suorastaan mahdotonta, korjata, aivan kuten Ruotsista ja monista muista Länsi-Euroopan maista voimme nyt havaita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.43 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme esitystä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi. On siis jälleen kerran aika puhua kotoutumisesta, maahanmuutosta, hyysäämisestä, paapomisesta ynnä muusta. Lakiin tärytettiin 101 pykälää, ja yhdeksän muuta lakia sotketaan tähän soppaan mukaan. Pidän tätä täysin järjettömänä: tähän aikaan eduskunnassa on hetki vielä jäljellä, ja me vain keksimme lisää ja lisää houkutuskeinoja siihen, että suomalaisen veronmaksajan varoja jää vähemmän ja vähemmän sinne ostovoiman puolelle eli lompakon pohjalle.

Arvoisa puhemies! Mielestämme vastuun kotoutumisesta tulee olla maahanmuuttajalla itsellään. On väärä lähtökohta, jos maahanmuuttajia pidetään vain yhteiskunnan toimien kohteena. Ei voi olla niin, että ei-työperäisille maahanmuuttajille ei aseteta mitään velvollisuuksia, ainoastaan oikeuksia. Heitä opastetaan kyllä hakemaan erilaisia yhteiskuntamme tukia sen sijaan, että heitä olisi opastettu kouluttautumaan tai työllistymään, sopeutumaan maassa maan tavalla -periaatteen mukaisesti.

Hallituksen hirvittävä kiilusilmäinen halu kotouttaa koko maailma Suomeen on käsittämätöntä. Kuntien tehtävät nousevat. Tällä hetkellä kunnissa on rahat loppu, mutta aina vain työnnetään lisää vastuita, velvollisuuksia ja niin edelleen ja niin edelleen, ja lista on loputon. Jos me ajatellaan tätä kokonaisuutta, niin se on taloudellisesti kestävämpi. Tällainen lainsäädäntö on vastuutonta.

Arvoisa puhemies! Kun meiltä perussuomalaisilta aina kysytään ratkaisuja, niin tähänkin, kotoutumiseen, on kyllä olemassa selkeä ratkaisu: se on kansalaisuusperusteinen sosiaaliturva. Kun se joskus tässä maassa saadaan käyttöön, meillä ei nojaile tuolla S-marketin sadevesijärjestelmiin sellaisia henkilöitä, jotka ovat tulleet tänne ainoastaan hyvän suomalaisen sosiaaliturvan perään, vaan tähän maahan tulee silloin aitoja työntekijöitä. Näin se vain kylmänviileä totuus on, ja perussuomalainen politiikka katsookin, että tämän maan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

vastaanotto, siis ihmisten tänne tuleminen, pitää järkeistää siten, että tähän maahan saapuu, totta kai, niitä osaajia, mielellään myös Keski-Euroopasta ja mistä tahansa päin maailmaa firmoja, jotka kenties työllistävät. Se on taas eri asia ja menee veropolitiikan puolelle, arvoisa puhemies, miten nämä voitaisiin ratkaista. Mutta perussuomalainen politiikka ei hyväksy tätä hyysäämistä, jatkuvaa kulujen nostamista ja suomalaisten lompakolle menemistä, koska mitään muuta tämäkään laki ei tuo tullessaan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

16.46 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta teki perusteellisen mietinnön edellisen vaalikauden lopussa kotouttamisesta ja sen ongelmista. Valiokunnan mietinnössä todettiin, että kotouttamispolitiikka ei nykyisellään toimi, ja valiokunta painotti muun muassa maahanmuuttajan omaa aktiivisuutta ja velvollisuutta ottaa vastuuta omasta elämästään. Nähtiin tarpeelliseksi lisätä velvoitteita ja nopeuttaa kotoutumista.

Eduskunta hyväksyi siis neljä vuotta sitten tarkastusvaliokunnan yksimieliset lausumat muun muassa velvoittavuudesta kielen oppimisessa sekä suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen ja toimintatapojen noudattamisesta. No, mitä tapahtui nyt neljä vuotta myöhemmin? Saimme käsittelyymme tämän hallituksen esityksen kotoutumislaista, joka on ihan sitä samaa unelmahöttöä kuin aina ennenkin: palveluita palveluiden päälle, lisää tehtäviä ja vastuu kotoutumisesta kunnille, vaikka samaan aikaan sosiaalipalvelut ovat juuri siirtyneet uusille hyvinvointialueille, lisää pirstaleisuutta ja lisää rahan tuhlausta aivan vääränlaiseen toimintaan. Minkä tähden? Hallituksen ideologian.

Neljä vuotta sitten, vihdoinkin, tunnustettiin myös täällä eduskunnassa perussuomalaisten jo vuosia esillä pitämät ongelmat, mutta silloisen tarkastusvaliokunnan valtava työ romutettiin aivan tämän vaalikauden loppumetreillä tällä hallituksen katastrofaalisella esityksellä. Suomalaiset maksavat viulut, ja ongelmat korjaa joku muu. Kotoutumista tämä lakimuutos ei nimittäin edistä. Näen, että tämäkin jää tulevan hallituksen korjattavaksi, sillä ainoa valonpilkahdus tässä asiassa on se, että laki olisi tulossa voimaan vasta vuoden 2025 alussa. Olisi nimittäin kaikkien kannalta parempi, ettei se tulisi voimaan tässä muodossa laisinkaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät voi hyväksyä tällaista toiveunelmiin pohjautuvaa kotouttamispolitiikkaa. Esitämme lakimuutosten hylkäämistä, sillä tämä on räikeästi ristiriidassa eduskunnan hyväksymän tarkastusvaliokunnan mietinnön kanssa, jonka pohjalta tätä koko kotoutumislakia lähdettiin uudistamaan. Vastuun kotoutumisesta tulee olla ensisijaisesti tulijalla itsellään eikä niin kuin on toimittu tähän asti, että maahanmuuttaja on aina yhteiskunnan toiminnan kohteena. Palveluita palveluiden päälle, ei minkäänlaista velvoittavuutta — se passivoi ja opettaa tulijoille aivan väärän asenteen. Jos Suomeen tullaan, on opeteltava kieli, sopeuduttava tapoihimme, noudatettava lakejamme, on mahdollisimman nopeasti lähdettävä työelämään eikä jäädä roikkumaan yhteiskunnan palveluiden ja tukien varaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.50 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Työikäisten määrä on Suomessa laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana 130 000:lla, ja lasku vaan jatkuu. Työvoimapula on se, mistä me saadaan viestiä jatkuvasti sekä julkiselta sektorilta että yrityksiltä. Kauppakama-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

rin kyselyssä jopa 70 prosenttia yrityksistä kertoo, että heillä on pulaa tai paljon pulaa osavasta työvoimasta. Erityisesti aloilla, kuten varhaiskasvatus ja hoiva-ala, joilla palkkatasolla ei päästä kilpailemaan, työvoimapula näkyy jo merkittävästi palveluiden laadussa.

On varmasti monta syytä tulla Suomeen työn perässä, mutta on myös yhtä monta syytä olla tulematta. Suomi on kaukainen maa, monen mielestä aivan liian kylmä, meillä on pieni omintakeinen kielemme. Toki meillä on myös puhdas luonto, laadukas koulutus, hyvät mahdollisuudet onnelliselle elämälle, mutta kyllä meidän tulee vahvistaa pitovoimaa tänne tulevien ihmisten suhteen sekä myös vetovoimaa, että me yhä enemmän saamme houkuteltua työvoimaa.

Ajattelen itse, että maahanmuuttajien erottelusta pitäisi päästä eroon. Meidän tulisi nähdä ne ihmiset tulevana työvoimana kuten myös yhtä arvokkaina ja tarpeellisina ihmisinä, olipa syy tulla Suomeen se, että tuli rakkauden perässä tai it-alan työpaikan perässä tai puolison työpaikan perässä, tai pako Afganistanista tai Itä-Afrikan kuivuudesta.

Kaiken maahanmuuton tulisi olla työhön johtavaa maahanmuuttoa. Maahanmuuttajien kotoutuminen ja syrjimätön pääsy osaksi työelämää ja yhteiskuntaa laajemminkin on ensiarvoisen tärkeää, ja siksi on hyvä, että tätä kotoutumislakia nyt uudistetaan. Ajattelen, että mahdollisuus toimeentulon hankkimiseen työtä tekemällä on jokaisen perusoikeus. Oikeuden ja tosiasiallisen mahdollisuuden työntekoon tuleekin olla yksi tulevien vuosien maahanmuuttopolitiikan keskeisimmistä tavoitteista, ja sen takia meidän täytyy tunnistaa sekä purkaa ne rakenteet, jotka tätä tällä hetkellä estävät. Esimerkiksi nostan nykyiset maahanmuuttohallinnon prosessit. Niitä tulisi käyttää tehokkaammin ja sujuvammin ja päästä pois tästä erittäin pirstaloituneesta maahanmuuton sääntelystä. Meidän täytyy tunnistaa myös se, että Suomi on tutkimusten mukaan Euroopan rasistisin maa, ja se on häpeäksi meille kaikille mutta myös este hyvälle kotoutumiselle.

Tässä kotoutumislaissa on paljon palveluihin ja koulutukseen liittyviä asioita, joita meidän kannattaa edistää yhdessä. Itse asiassa vähän ihmettelenkin, että tällaista pakettia tällä näin syvästi vastustetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

16.53 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! On totta, että kotouttamisohjelmassa on ollut ongelmia. Onnistuneen kotoutumisen täytyy käynnistyä heti maahantulon jälkeen, ja on tärkeää, että maahanmuuttajan osaaminen tunnistetaan, koska se auttaa työllistymisessä ja tarvittaessa samalla hahmotetaan lisäkoulutuksen tarpeet ja vastaavat, jos sellaisia on. Maahan muuttavalla on varmasti myös vahvempi motivaatio työllistyä, jos hän pääsee tekemään samankaltaista työtä, jota hän on kotimaassaan tehnyt tai johon hänellä on koulutus lähtömaastaan. On erittäin tärkeää myös tunnistaa, keillä on valmius heti siirtyä työelämään ja ketkä tarvitsevat työllistymiseen tukea tai mahdollisesti sosiaali- ja terveyspalveluita. On huomioitava, että osa maahantulijoista voi olla hyvinkin traumatisoituneita riippuen siitä, mistä olosuhteista he tulevat. On tärkeää, että kotoutumista edistäviä palveluita pyritään kohdentamaan erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ja niille, joilla on suurempi riski jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa korostimme, että osallisuus heti kotoutumisen alkuvaiheesta alkaen on avainasemassa kotoutumisen onnistumisen kannalta. Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi, joka edellyttää sekä maahanmuuttajien että vastaanottavan yhteiskunnan sitoutumista sekä motivaatiota.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

On selvää, kuten vastalauseessa todetaan, että maahanmuuttajien on oltava valmiita sioutumaan kotoutumista edistäviin toimiin. Lisäksi vastalauseessa todetaan, että kotoutumisen keskiössä tulisi korostaa yksilön omaa vastuuta nykyistä enemmän. Tämä tarkoittaa, että heiltä odotetaan ja edellytetään sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja samalla heitä myös kohdellaan itsenäisinä toimijoina, jotka kantavat vastuuta omasta elämästään. Tietysti samaan aikaan on selvää, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevia pitää auttaa ja tukea, ja heidän tunnistamisensa onkin kotoutumisprosessissa hyvin tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

16.55 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kotoutumisessa onnistuminen on tulevien vuosien meidän iso yhteinen haaste. Ajattelen itse niin, että se on myöskin testi meille siitä, kykenemmekö turvaamaan tämänkaltaisen suomalaisen hyvinvointivaltion, koska on ihan selvää, että ikääntymisen johdosta me tarvitsemme yhä enemmän työvoimaa suomalaiseen työelämään ja tässä työssä vieraskieliset ovat tärkeässä roolissa. Aivan kuten tämä viime kauden tarkastusvaliokunnan mietintö meille kertoi, meillä on kyllä paljon parantamisen varaa kotoutumisessa, ja nyt tällä lakiehdotuksella lähdemme tätä korjaustyötä tekemään. Tässä lakiehdotuksessa suunnataan erityistä huomiota sekä kielen oppimiseen, joka on aivan keskeinen osa onnistunutta kotoutumista ja suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymistä, että myöskin työelämän ulkopuolella oleviin vieraskielisiin, erityisesti naisiin, ja tämä on mielestäni myöskin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kun katsoin tätä tarkastusvaliokunnan mietintöä — en tiedä, kuinka moni täällä on itse asiassa lukenut sen tai katsonut näitä kannanottoehdotuksia, mutta sattuneesta syystä itse olen katsonut sen läpi, lukenut huolella, sillä sitä oli kirjoittamassa, puheenjohtamassa, aikaisemmalla kaudella istunut edustaja Heinäluoma — niin mielestäni tämä hallituksen lakiesitys itse asiassa täyttää aika hyvin nämä kannanottoehdotukset, koska:

Täällä ensimmäisenä lukee: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistamistarpeesta.” No, se on nyt tehty.

Toinen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa kotouttamislain kokonaisuudessaan.” Se on nyt tehty.

Kolmas: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii kotouttamisen merkittävästä nopeuttamisesta siten, että kotouttamisjakso määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi.” Se on nyt tehty.

Neljäs: ”Eduskunta edellyttää, että kotouttamisen toimivuuden parantamiseksi ja nopeuttamiseksi hallitus siirtää kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun kunnille.” No sekin on nyt tehty.

Viides kohta: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että maahanmuuttajien työllistymistä tukevien palvelujärjestelmien ja -rakenteiden toimivuutta parannetaan.” No, sekin on nyt tehty.

Ja kun tämä mietintö oli yksimielinen, eli tässä olivat mukana kaikki eduskuntapuolueet, toivoisin, että katsoisimme tätä asiallisesti ja voisimme todeta, että tämä laki ei ratkaise kaikkia kotoutumisen haasteita mutta se vie tätä asiaa kuitenkin merkittävästi eteenpäin. Siksi olen tyytyväinen, että eduskunta on vielä viime metreillä kyennyt panostamaan tämän tärkeän hallituksen esityksen läpiviemiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.58 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Olin viime kaudella tarkastusvaliokunnan varajäsen ja jonkin verran osallistuin sen työskentelyyn, ja silloin siellä todella syntyi tämä yksimielinen mietintö kotouttamistoiminnan kokonaisuudistuksesta. Siinä oli paljon todella hyviä kohtia, tai oikeastaan kaikki olivat hyviä kohtia, ja se on eduskunnan vahva tahto, koska se oli yksimielinen niin valiokunnassa kuin täällä salissa. Siksi se olisi pitänyt ottaa selkeästi pohjaksi, kun hallitus uudistaa nyt tällä esityksellä, jota nyt mietinnön pohjalta käsittelemme, tätä tärkeää asiakokonaisuutta. Näin ei valitettavasti ole kuitenkaan tapahtumassa, ja eräiltä osin tässä mennään väärään suuntaan hallituksen politiikan johdosta.

Arvoisa puhemies! Täällä opposition suunnalta on jo käytetty monia erittäin hyviä ja perusteltuja puheenvuoroja tämän esityksen ongelmista, enkä mene niihin nyt sitten sen syvemmälle. Yleisesti totean, että meidän pitää ajatella maahanmuuttoa inhimilliseltä, humanitaariselta pohjalta mutta myös taloudelliselta pohjalta, koska elämme tässä maassa erittäin vaikeitten taloudellisten ongelmien kanssa. On selvää, että auttamalla hädässä olevia ihmisiä heidän kotiseutunsa lähellä voimme auttaa ihmismäärällisesti valtavan moninkertaisesti kuin jos ottaisimme heitä tänne kalliin kustannustason Suomeen. Tämän pitäisi olla aivan selvä, että apu siellä on tehokkaampaa kuin täällä. Se on ihan luonnollisista tekijöistä johtuvaa, ja se kannattaisi ottaa lähtökohdaksi.

Arvoisa puhemies! Meitä täällä eduskunnassa taitaa olla noin 170 edustajaa, jotka olemme myös kunnallispolitiikassa vahvasti mukana, ja siksi tätä hallituksen esitystä kannattaa katsoa vähän nyt kuntien kannalta, joille tässä tehtäviä siirretään, että miten se tapahtuu. Kuntalaisilla on itsehallinto, joka kunnissa toteutuu. Tässä esityksessä kuitenkin nyt hallitus menee erittäin yksityiskohtaiseen sääntelyyn kuntien puolesta lainsäädännöllä. Tämä on täysin vastoin sitä peruslinjaa, mikä on ollut edellisillä hallituksilla, ja kun katsoin tuota nykyisen hallitusohjelman sivuilla 106—107 olevaa kuntapoliittista osaa, niin kyllä sielläkin se on — vaikkei nyt ihan niin selkeästi kuin aikaisemmin — että kuntien päätösvaltaa lisätään eikä vähennetä säätämällä lainsäädännöllä kovasti yksityiskohtaisia säädöksiä, joita kunnat sitten joutuvat noudattamaan. Tähän kohtaan vastalauseessa on erittäin hyvin paneuduttu ja kerrottu myös, millä lailla tämä tapahtuu.

Toinen tekijä on se, että jo vuosikymmenten ajan hallitusohjelmissa on lukenut, että jos kunnille annetaan lainsäädännöllä uusia tehtäviä tai velvoitteita, valtio korvaa ne sataprosenttisesti, ja näin lukee myös nykyisen hallituksen ohjelmassa. Nyt tämän esityksen ja mietinnön pohjalta meillä ei ole varmuutta asiasta — vastalauseen mukaan on jopa niin, että täyttä korvausta kunnille ei tule näihin tehtäviin, jotka kuitenkin hyvin yksityiskohtaisesti ja tarkasti siirretään kuntien vastuulle. Samanaikaisesti todellakin hyvinvointialueuudistus vie keskeisiä toiminta-aloja, eli sosiaali- ja terveydenhuollon, pois kunnilta — on vienyt tämän vuoden alusta — mikä johtaa siihen, että koko järjestelmä jossakin määrin ontuu. Lienee selvää, että hyvin pian joudutaan — ehkä seuraava hallitus jo joutuu — sekä taloudellisista että toiminnallisista syistä uudistamaan tämä kotouttamisjärjestelmä, ja silloin on syytä ottaa tämä tarkastusvaliokunnan mietintö pohjaksi ja muuttaa nämä tähän esitykseen sisältyvät epäkohdat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

17.03 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kipeästi osaajia ulkomailta. Väkemme vanhenee, ja jo tällä hetkellä yritykset kokevat, että suurin este kasvulle on se, että ei löydy osaajia. On ihan väistämätöntä, että meille tulee maahanmuuttajia siksi, että he hakevat työtä täältä, eivätkä myöskään edelleenkaan kriisit maailmalla varmasti ainakaan vähene, ja humanitäärisistä syistä on ihan välttämätöntä, että Suomi kantaa osuutensa, vastuun apua tarvitsevista, eli myöskin humanitäärisistä syistä maahanmuuttajia edelleenkin Suomeen tulee.

Täällä aikaisemmassa puheenvuorossa muun muassa edustaja Heinäluoma hyvin kuvasi aiemman eduskunnan tahtotilaa ja kuvasi eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietinnön lausumia ja toiveita lainsäädännön kehittämiseksi ja sitä, kuinka hyvin nyt sitten tällä hallituksen kotoutumislakiesityksellä pyritään näihin eduskunnan toiveisiin ja tahtotilaan vastaamaan.

Emme kaikilta osin ole onnistuneet kaikkien maahanmuuttajien kotouttamisessa, ja maahanmuuttajien työllisyysaste on muuta väestöä alhaisemmalla tasolla, ja siksi uudistuksia tarvitaan. On tärkeää, että kotoutumistoimet ensinnäkin alkavat varhaisemmassa vaiheessa, heti, kun maahanmuuttaja saapuu Suomeen, riippumatta siitä, mistä syystä hän saapuu, ja että selkeytämme myöskin näiden kotoutumispalveluiden vastuukysymyksiä ja työnjakoa. Ja nyt tässä lakiesityksessä näin tehdään ja pystytään paremmin sitten vastaamaan siihen, että jatkossa maahanmuuttajat tänne tullessaan oppivat kielen ja työllistyvät ja pääsevät aidosti osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Aiemmin kaikki maahanmuuttajaryhmät eivät ole olleet näiden kotoutumispalveluiden piirissä, mutta jatkossa sitten ovat, eli esimerkiksi kotona lapsia hoitavat äidit ja humanitäärisistä syistä tänne tulleet pääsevät myöskin kotoutumispalveluiden piiriin, ja heille laaditaan kotoutumissuunnitelma, ja uskon, että tätä kautta tilanne paranee ja heidän työllisyysasteensa saadaan nousuun.

Erittäin kannatettava tämä hallituksen lakiesitys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.05 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on yksi hyvä asia, ja se on se, minkä unohdin itse asiassa esittelypuheenvuorossa sanoa, että tämä tulee voimaan 1.1.2025. Tältä osin tämä koko lakihässäkkä on mahdollista kumota ja tehdä uudelleen, sikäli mikäli kansalaiset valitsevat eduskuntaan sellaisia puolueita, jotka sen sitten todella tekevät.

Tässä kotoutumislaisissa on 101 pykälää — 101 pykälää sitä varten, että maahanmuuttajat voisivat kotoutua. 101 pykälää, ja yksikään niistä ei velvoita yhtään maahanmuuttajaa tekemään yhtään mitään sen kotoutumisensa eteen. Tässä on tämän lain suurin ongelma. Kun täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa puhuttu, että on mahdollista esimerkiksi alentaa toimeentulotuesta rahaa, jos henkilö ei sitoudu siihen omaan kotoutumissuunnitelmaansa tälläkään hetkellä, niin tarkistin tuon tuossa juuri. Kun kotoutumisen selonteko annettiin, hallintovaliokunta pyysi näitä tietoja, ja saimme silloin tietää, että toimeentulotukea on alennettu vuonna 2019 seitsemän kertaa, vuonna 2020 kerran ja vuonna 2021 nolla kertaa. Eli kyllä käytännössä on niin, että tätä mekanismia ei käytetä lainkaan.

No, sitten kun mennään tähän varsinaiseen lakiesitykseen, niin tämä on siis todella täynnä palvelutarjotinta, mutta täällä ei ole sitä toista tarjotinta toisessa kädessä, jossa olisi jonkunäköisiä velvoittavuuksia. Eli käytännössä suomalainen yhteiskunta palvelee ihmiset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

pilalle. Tässä yhteydessä tykkään yleensä kertoa tarinan eräästä maahanmuuttajataustaisesta henkilöstä, joka on tullut Suomeen 90-luvulla. Silloin kun hän tuli, ei ollut kotouttamispalveluita, ja hän sanoo suoraan, että siinä vaiheessa, kun tässä maassa kotouttaminen alkoi, niin kotoutuminen loppui, koska suomalainen yhteiskunta passaa nämä ihmiset käytännössä katsoen niin piloille kuin olla ja voi. Ei ole tarpeen tehdä mitään, kun kaikki hoituu. Kyllä siitä pidetään huolta.

Suurin ongelma tässä mielestäni on se, että kun muiden henkilöiden sosiaalipalvelut siirrettiin tämän vuoden alussa hyvinvointialueelle, niin mitä tapahtuu — tämä hallitus tuo ja tunkee kahdessa viikossa tästä eduskunnasta läpi valtavalla kiireellä esityksen, jossa kuntiin annetaankin velvoitteet pitää huolta kotoutumisesta: Täällä, kuten edustaja Meri jo kerroikin, täytyy olla vastassa lentokentällä, täällä edellytetään, että on valmiiksi asunnot, on kalustettu asunnot, sen lisäksi olisi tärkeätä jatkossa avustaa henkilöä muiden kalusteiden, käyttötavaroiden ja elintarvikkeiden ostossa, mikäli sille on tarvetta. Tällöin kunnan työntekijä, esimerkiksi maahanmuutto-ohjaaja, voisi osallistua henkilön kanssa asiointiin. Kunnan tulee myös avustaa henkilöä asuntoon ja kuntaan tutustumisessa. Kysynpähän nyt ihan vaan, onko tämä oleskelulaki vai kotoutumislaki.

Käytännössä katsoen asiantuntijakuulemisessa Espoon kaupunki hämmästelee suunnattomasti nimenomaan tätä kuntien velvoittavuutta tässä laissa. Täällähän on muun muassa muitakin kohtia, joita pitäisi sitten kuntien tehdä. Täällä pitäisi kuntien myöskin sen lisäksi, että tutustutaan siihen kuntaan — ilmeisesti, en tiedä, millä tavalla — varmistaa henkilötunnuksen ja kotikunnan rekisteröinnit, työnhakijaksi rekisteröityminen, sosiaaliturvan piiriin pääsy, matkustusasiakirjojen hankkiminen, pankkitilin avaaminen. Mikä osuus tässä on tällä maahanmuuttajalla? Tämä on oleskelulaki, tämä ei ole minkäänäköinen kotoutumislaki. Tästä ei itse asiassa puutu kuin yksi pykälä, jossa edellyttäisiin, että kunta levittää sinne lentokentälle punaisen maton ja tilaa sinne myöskin torvisoittokunnan.

Tämä on siis täysin käsittämätöntä. Minun täytyy kyllä suoraan sanoa, että minä ihmetelen, että tässä taloustilanteessa, jossa meillä henkilöt eivät saa kunnollisia sosiaali- ja terveyspalveluita hyvinvointialueilta, me ikään kuin asetamme etusijalle maahanmuuttajat ja heidän palvelunsa, tällaiset palvelut, myös kauppa-asiointit, kunnassa. Ei niitä ole tarjottu vammaisille tai vanhuksille, meidän omille kansalaisillemme. Kyllä sanoisin, että prioriteetit ovat erikoiset. Ja keskustan osalta sopii kysyä, onko tämä myös keskustan prioriteeteissa, että meillä nimenomaan tällaiset erikoispalvelut annetaan vieraille samalla potkien omia päähän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.11 **Ari Koponen ps:** Niin, tästä on hyvä jatkaa edustaja Rantasen jälkeen. Kun kuuntelee vaikka omasta kotikaupungistani, Tuusulasta, niin kun ukrainalaiset tulivat tänne, he ovat lähteneet itse tutustumaan kaupunkiin ja käyttävät julkisia kulkuneuvoja ja tekevät itse näitä asioita.

Tosiaan, kun on oikeuksia, niin on myös velvollisuuksia, ja kyllähän kielitaito on yksi näistä. Se on myös yksi mittari ihmisen omasta halusta kotoutua. Jos hän haluaa oppia kielen, niin kotoutuminen on myös hyvin paljon helpompaa. Tämä kielitaitokysymys tulee monesti eteen myös täällä eduskunnassa ja valiokuntatyöskentelyssä, ja täytyy kyllä omasta kokemuksesta sanoa se, että kyllä perussuomalaiset on melkein ainut puolue, joka täällä oikeasti vaatii tätä kielitaidon oppimista tulijoilta. Jos perussuomalaiset eivät sitä valiokun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

nissa vaatisi, niin ei siellä kyllä kukaan muu sitä vaatisi. [Eveliina Heinäluoma: Ei pidä paikkaansa!]

Tosiaan, kun on oikeuksia, on velvollisuuksia, ja silloin näillä ihmisillä pitää olla omaa aktiivisuutta, muuten ei tule mitään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.12 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kuntien velvoittaminen tällaisella tavalla on kyllä todella käsittämätöntä erityisesti tässä tilanteessa ja tähän sote-uudistukseenkin viitaten. Ja sitten toisaalta, kun varmasti suunnilleen kaikki täällä olevat tietävät, että kuntatalouden tilanne on nyt jo vaikea. Osin tietysti koronatuista johtuen se on tällä hetkellä jonkinlaisessa kuosissa, mutta näkymät ihan lähivuosille ja lähiajoille ovat erittäin vaikeat. Kun valtiontalous on pantava väistämättä kuntoon lähivuosina, niin valtio ei voi lisätä samanaikaisesti kunnille uusia velvoitteita, jotka rahoitettaisiin valtion toimesta. Valtiolle ei ole tällaiseen varaa, ja silloin ne jäävät kuntien vastuulle. Monet uudistukset — sanotaan nyt oppivelvollisuuden jatkaminen ja pidentäminen ja niin edelleen — ovat lisänneet kuntien menoja pysyvästi, vaikka tämä hallitus on luvannut, että kaikki korvataan, ja tässä on käymässä samalla tavalla. Kunnille lyödään lisää laskua, lisää tehtäviä ja todellakin vielä erittäin yksityiskohtaisella sääntelyllä, ja silloin ollaan kyllä väärällä tiellä.

Mitä te, arvoisat edustajat, sanotte kotikunnissanne, joihin tulee näitä maahanmuuttajia, joille kotouttamista pitää järjestää, kun siellä palkataan uusia neuvoja, opastajia, pankkitilin avaajia, lentokentällä päivystäjiä ja niin edelleen samanaikaisesti, kun kouluilla on valtava rahanpuute ja monessa muussa toiminnassa on vahvaa vajausta henkilöstöstä ja rahoista? Tällaisella tavalla täysin tarpeettomasti lisätään näitä vaikeuksia. Ajatellaan nyt vähän pitemmälle tässä ja tehdään järkeviä päätöksiä: hylätään tämä laki.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.15 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Sanotaan, että työ on paras kotouttaja, ja näin se varmasti onkin. Suomessa kuitenkin jo tällä hetkellä kotouttaminen on ongelmissa sen takia, että niille kotoutujille opetetaan ensimmäisenä ihan kaikki kommervenkit, miten saa rahaa miltäkin luukulta. Tämä on sellainen tilanne, että tämä kotouttaminen ei voi toimia minään bisneksenä, koska ne tulokset ovat näin heikkoja kuin tällä hetkellä.

Tuon valitettavan sodan johdosta, mikä on maanosassamme käynnissä, Suomeen on tullut Ukrainasta pakolaisia, ovat lähteneet sieltä turvaan tänne. Heissäkin on valtava potentiaali, ja yleisesti on mielletty, että ukrainalaiset ovat hyvin työteliästä kansaa ja haluavat tehdä töitä, ja olen tästä samaa mieltä.

Olen täällä salissa ennenkin kertonut, kun eräs puutarha-alan yrittäjä kertoi minulle, että vastaanottokeskuksesta otettiin häneen yhteyttä ja sanottiin, että nämä tulevat aivan tähän täällä, kun eivät saa tehdä mitään töitä, he halusivat tulla töihin, ja hän sanoi, että hän pysyy kyllä järjestämään jonkinlaiselle joukolle töitä. No, lopputulos oli se, että näitä henkilöitä, joita hän arveli olevan pari—kolmekymmentä, tulikin sitten vain kahdeksan sinne tutustumaan, ja jos oikein muistan, niin kaksi heistä otti työtä vastaan. Nämä kuusi muuta olivat semmoisia, jotka totesivat, että he saavat niin paljon rahaa vastaanottokeskuksen kautta, että heidän ei oikeastansa kannata työtä ottaa vastaan tämmöiseltä matalapalkka-alalta. Toki siihen vaikuttaa varmasti se, mikä näitten perhetilanne on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Jos me luodaan itse tällaisia kannustinloukkuja ja opetetaan heille kaikki kommervenkit, mistä rahaa saa, niin ei varmasti tapahdu kotoutumista missään vastaanottokeskuksessa. Tämä on ihan järjettömässä mallissa jo tällä hetkellä. Joskus vuosia sitten olen sanonut, että hyväksyisin sen, että työluvalla Suomeen tultaisiin — sellaisella työluvalla, että silloin yrittäjä sitoutuu siihen, että hän [Puhemies koputtaa] maksaa korvausta niin paljon, että tällainen työntekijä pärjää sillä omalla tulollaan ilman etuuksia yhteiskunnalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.18 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Sen verran täytyy tässä korjata kollega Koposta, että kyllä, täällä on hyvinkin tällä kaudella hallintovaliokunnassa tehty yksimielisiä lausuntoja siitä, miten tärkeä kielitaito on, mutta tässä on vain paljon puhetta ja vähemmän tekoja. Sitten kun tuli teon paikka, niin siihen loppui SDP:nkin kykeneväisyys korostaa kielitaidon osaamista ja nimenomaan sitä velvoittavuutta. Eli paljon puhetta mutta vähän tekoja.

Arvoisa puhemies! Vielä jäi sen verran toteamatta täältä lain perusteluosiosta, että oleteko muuten koskaan kuulleet, että kun meillä on esimerkiksi asunnottomia ihmisiä, niin kunnat vuokraisivat heille asuntoja ja maksaisivat ne. No, ei se varmasti suomalaiselle käy, mutta täällä sen sijaan perustellaan, että jos on esimerkiksi joku, joka on vielä ulkomailla, niin hänelle voidaan vuokrata asunto neljäksi kuukaudeksi ja kunta maksaa sen ja hänelle voidaan ottaa sinne sähkö-, vesi- ynnä muut sopimukset. Itse asiassa tätä maksamista voidaan jatkaa jopa kahdeksan kuukautta, ja valtio maksaa nämä asunnot. Eli siellä on kahdeksan kuukautta asunto tyhjänä, kun me vuokraamme niitä ulkomaalaisille jo valmiiksi.

Sitten toinen kysymys: oletteko koskaan kuulleet, että hyvinvointialue tekisi jonkun puolesta esimerkiksi toimeentulotukihakemuksia? No ei se olekaan suomalaisille mahdollista, mutta sen sijaan se on mahdollista ulkomaalaisille, koska meidän palvelemme heitä kaikin mahdollisin keinoin. [Anna Kontula: Kummastakin olen kuullut!] Täällä todetaan: ”Mikäli henkilö ei olisi vielä Suomessa, kun etuuksilla tulee tehdä hankintoja, vastaisi hyvinvointialue henkilön puolesta asioinnista.” Sitten täällä lukee: ”Perustoimeentulotuen myöntää Kansaneläkelaitos. Jatkossa, jos ennakoiva toimeentulotuki olisi tarpeen, sen hakis kiintiöpakolaiselle tai muulle kuntaan ohjattavalle henkilölle hyvinvointialue.”

Minkä vuoksi tällaisia palveluita ei ole niille ihmisille, jotka ovat tässä maassa ja joilla on vaikeuksia selviytyä päivittäisestä elämästään? Miksi ihmeessä Suomi antaa nämä kaikki palvelut vain ulkomaalaisille? Mitä yhdenvertaisuutta se on, ettei suomalainen vammainen tai vanhus pysty saamaan tällaisia palveluja? Ja nyt te olette tällaisen lain säätämässä tässä salissa. Aivan käsittämätöntä touhua. Aivan siis kerta kaikkiaan, arvoisa puhemies, on vaikea ymmärtää, että me istumme Suomen kansan edustajina ja teemme tällaista lainsäädäntöä. Täytyy kyllä sanoa, että ei tähän mitään muutosta ole tulossa, elleivät suomalaiset valitse nyt muutaman viikon kuluttua vaaleissa toisin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

17.21 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Rantaselle siitä, että korjasitte oman ryhmänne edustajan, edustaja Kopen, puheita, [Mari Rantanen: Teillä on paljon puheita mutta ei tekoja!] koska kyllä tästä kielen ymmärtämisestä, oppimisesta, osaamisesta on vallinnut valiokunnassa täysi yhteisymmärrys — siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

täysi yhteisymmärrys koko neljän vuoden aikana. Nythän tässä hallituksen esityksessä kielen oppimista lähdetään myöskin parantamaan ja lähdetään viemään eteenpäin, koska esitykseen sisältyy kielitaitoa mittaava koe. Jos opposition hylkäysesitys menisi läpi, niin silloinhan edes tätä koetta ei tulisi käyttöön, joten kyllä vähän ihmettelen tätä perussuomalaistenkin linjaa, että vaaditaan kielen oppimista ja korostetaan sen tärkeyttä mutta sitten ollaan valmiit hylkäämään tämä lakiesitys, joka nimenomaan tuo tämän suomen kielen kokeen osaksi kotoutumispalveluita. Jatkossahan ajatus on, että tätä päättötestausta hoitaa Opetushallitus. Pidän tätä erittäin hyvänä, järkevänä toimintatapana. Harmi, että se on vasta tänä vuonna hallituksen esityksenä voimaan tuleva uudistus.

Itse näen, että kielen oppiminen on aivan olennainen osa kotoutumista, ei pelkästään pääsyä työelämään vaan laajempaa kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan, koska on ihan selvä, että jos vieraskielisessä perheessä esimerkiksi perheen vanhemmat eivät opi kotimaisia kieliä, suomen tai ruotsin kieltä, niin kyllä silloin tämän perheen lapset jäävät heikompaan asemaan, kun vanhemmat eivät puhu kotimaista kieltä, joten teemme mielestäni karhunpalveluksen näille ihmisille, kun emme korosta kielen oppimisen tärkeyttä. Nyt tällä lakiesityksellä laitetaan kielipalvelut kuntoon ja tuodaan myöskin tämä tärkeä kielitaitoa mittaava koe. [Toimi Kankaanniemi: Se on vain yksi osa tätä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.23 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä edustaja Heinäluoma totesi, on tärkeää, että kielipalveluita laitetaan kuntoon ja tämän testauksen saa tehdä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Mutta halusin ihan nostaa senkin asian, että kun meillä on tarveharkinta työpaikkojen saannissa ja meillähän on hyvin korkeatasoinen kielitaitovaatimus nykyään, niin useat työllistäjät, oli se sitten it-alalla tai vaikkapa isoissa elintarvikejalostuslaitoksissa, toteavat, että olisi ihan viisasta, että voisi olla vaikka englanninkielisiä yksiköitä ja he voisivat ottaa töihin ihmisiä, jotka hanskaavat jonkun muun kielen sujuvasti. Että tällaistaikin toivetta useilla työllistäjätahoilla on.

Mutta sitten, mitä tulee tähän integroitumiseen ja työelämään pääsyyn, kysyisin perussuomalaisilta nyt, kun ukrainalaiset ovat päässeet töihin tilapäisen suojelun statuksella ja arvelen, että te olette ehkä se puolue, joka eniten vastustaa sitä, että maahanmuuttajat, jotka tulevat turvapaikanhakijoina Suomeen, voisivat tehdä työtä, niin eikö olisi järkevää, että me pääsisimme tästä sosiaaliturvan varassa olemisesta työntekoon muittenkin turvapaikastatuksella tulijoitten kohdalla. [Mari Rantanen: Kyllä me olemme valmiita leikkaamaan sosiaaliturvaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.25 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kahdessa viimeisessä puheenvuorossaan edustaja Rantanen loi useita vastakohtaisasetelmia, [Mari Rantanen: Aivan!] joissa hän toisaalta referoi tätä käsillä olevaa hallituksen esitystä ja toisaalta esitti, että meille niin sanotusti kantasuomalaisille ei olisi vastaavia palveluita tarjolla [Mari Rantanen: Ei ole!] niille ihmisille, jotka ovat täällä sukupolven tai pitempään jo asuneet.

Tämähän ei pidä paikkaansa. Kaikista näistä esitetyistä esimerkeistä on meillä laissa velvoite myös niiden osalta, jotka täällä jo asuvat. [Mari Rantanen: No ei se toteudu!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Sitä velvoitetta ei noudateta, kyllä, näin on, ja se on aika iso ongelma. — Osittain se johtuu siitä, että halukkuutta ja ymmärrystä riittäviin sosiaalihuollon palveluihin ei tästä maasta löydy, eikä sitä ole kyllä valitettavasti löytynyt perussuomalaisiltakaan, jotta rahoitus olisi sillä tasolla, että nämä palvelut oikeasti pystyttäisiin järjestämään. [Leena Meren välihuuto] Mutta jos sinä et esimerkiksi pysty meillä itse toimeentulotukea hakemaan, niin joko joku henkilö auttaa sinua sen hakemuksen laatimisessa tai vaihtoehtoisesti sinä voit hakea toimeentulotukea suullisesti — jopa suullinen hakemus riittää. Sosiaalihuoltolaissa meillä on yleinen velvoite, että kaikki sellaiset palvelut, joita täällä arjessa omassa elämässä selviäminen edellyttää, tulisi hankkia. Se, että se ei käytännössä toteudu, on asia, jolle aivan varmasti pitäisi tehdä jotain. Ehkä siihen auttaisi se, jos meillä olisi enemmän sellaisia päättäjiä, joita kiinnostaisi tehdä valituksia puolesta ja ylipäättään tutustua tähän asiaan, niin että sekä resursseja että myös apua näiden oikeuksien saamiseen paremmin löytyisi. Toistaiseksi en ole sitä nähnyt.

Mutta semmoinen ajatus, että täällä jotenkin tarjottaisiin paremmat sosiaalihuollon palvelut [Mari Rantasen välihuuto] lainsäädännössä ihmisille, jotka Suomeen tulevat, ei pidä paikkaansa, paitsi kielipalvelujen osalta, ja siinä nähdäkseni syy on aika ymmärrettävä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.28 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Oikein hyvää syntymäpäivää, edustaja Heinäluoma.

Mitä tulee edelliseen puheenvuoroon: puhua voi kuka vaan, mutta vasta teot ratkaisevat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.28 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Todella näin, syntymäpäiväsankari, edustaja Heinäluoma, onneksi olkoon. [Eveliina Heinäluoma: Kiitos!] Te kyllä nyt selitätte mustaa valkoiseksi. Te selitätte mustaa valkoiseksi sanomalla, että nyt, kun tänne tulee tämä kielitaitoa mittaava koe, niin se olisi sitten tätä velvoittavuutta. Haluaisin muistuttaa hallintovaliokunnan mietinnöstä, jossa lukee, että ”valiokunnan käsityksen mukaan kielitaidon päättöttestaus ei kuitenkaan suoraan lisää koulutuksen velvoittavuutta”, ja näinhän se on. Tällä ei ole mitään merkitystä, eikä sen reuttamisella ole mitään merkitystä, ja suoraan sanoen tämä on tällainen ehkä kompromissina saatu lahja tähän muutoin pelkkään palvelutarjottimeen liittyvään lainsäädäntöön.

Mitä sitten tulee, edustaja Kalmari, kysymykseenne, niin kyllä perussuomalaiset ovat valmiita leikkaamaan maahanmuuttajien sosiaaliturvasta, ja viitaten tuohon puheenvuoroonne on hienoa kuulla, että ilmeisesti teillä on myös samanlaisia ajatuksia.

Ja sitten lopuksi, edustaja Kontula: Juuri kuten äsken totesin, nämä palvelut, tämä palvelutarjotin, joita on nyt tässä laissa, tulevat sieltä kunnasta, jossa ei ole muille saatavilla sosiaalipalveluita. Kaikki muut saavat palvelunsa hyvinvointialueilta semminkin, kun siellä niitä riittää — ja jos riittää — mutta sen sijaan maahanmuuttajien palvelut on täällä nimenomaan kunnassa. Ja senhän te teette tällä omalla laillanne, että te rikotte yhdenvertaisuuden ajatuksen. Luuletko te todella, että kunnissa ei olisi ketään muita heikommassa asemassa olevia ihmisiä, jotka eivät hyötyisi siitä, että heillä on oma klusteri siellä järjestämässä näitä palveluita, jotka lähtevät kauppaan ja jotka avittavat toimeentulotukihakemuksen tekemisessä? Kyllä, siellä on moniakkin tällaisia ryhmiä aivan kantasuomalaisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

joukossa, joiden osalta olemme erittäin huolissamme, että itse asiassa he tulevat jatkossa jäämään vieläkin enemmän ilman näitä palveluita, kun te haluatte nimenomaan edistää näitä maahanmuuttajien palveluita ohi suomalaisten palveluiden. Se ei perussuomalaisille käy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

17.31 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Eräs ryhmä, joka Suomessa on tällä hetkellä heitteillä sen aikaa, kunnes saa esimerkiksi edunvalvojan hoitamaan asioitaan, on ikäihmiset ja sairaat ihmiset. Meillä on Digi- ja väestötietovirastossa hyvin ruuhkautunutta, ja jos henkilö on sen verran heikossa kunnossa, että on kykenemätön itse tekemään hakemusta, hänen puolestaan joudutaan tekemään tämä ilmoitus — tulee selvitykset ja tuomioistuinkäsittely, ja tuomioistuimet ovat ruuhkautuneet. Näille ikäihmisille ei ole sellaista palvelua, että joku muu voisi hakea heidän puolestaan esimerkiksi toimeentulotukea, kun he eivät pysty itse allekirjoittamaan näitä asiakirjoja. Meillä on olemassa tällaisia aukkoja, että ei ole riittävästi palveluja.

Täällä edustaja Kontula puhui siitä, että pitäisi olla sellaisia puolueita, jotka huolehtisivat, että näillä kaikilla ryhmillä olisi riittävästi resursseja ja palveluita, ja käsittääkseni vasemmistoliitto on tällä hetkellä hallituksessa. Ehkä voisitte sitten keskustella oman ryhmänne kanssa siitä, miksi rahoitus ja resurssit eivät ole kunnossa. Turha siitä on perussuomalaisia syyttää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.32 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Minä myös yhdyn onnitteeluihin edustaja Heinäluomalle.

Edustaja Kalmarille totean, että tein eilen vaalikoneen Keski-Suomen osalta ja sain teidät ensimmäiseksi, eli kun tässä nyt vapautuu äänestämään muita kuin itseään, niin on mahdollisuuksia. Mutta se, että olimme kuitenkin siis niin pitkälti samaa mieltä asioista, kertoo, että olemme varmasti hyvällä asialla — tekin. Mutta tässä äskeisessä puheenvuorossanne menitte kyllä nyt eri aaltopituudelle kanssani.

Totean, että Ukraina on meidän lähialueitamme, eurooppalainen valtio, itsenäinen kansakunta, joka on joutunut karmean hyökkäyksen kohteeksi, jonka tuomitsemme erittäin ankarasti. Sieltä tulee nyt pääosin naisia, lapsia, sairaita ihmisiä, vaikeuksissa olevia, hädässä olevia ihmisiä Suomeen. He ovat tervetulleita, ja jos heissä on työkykyisiä, niin kuin varmasti on, niin ilman muuta heille annetaan mahdollisuus työllistyä, ja meillä on siihen EU-direktiivi, joka tämän mahdollistaa — mutta me nyt keskustelemme varmasti hieman eri asioista kuin tämän tilapäisen suojeludirektiivin alaisista tai sen piirissä olevista ihmisistä tässä kotouttamisessa, ja siinä ovat ne ongelmat. Ne ovat suurelta osin olleet, niin kuin tiedämme, nuoria miehiä, jotka ovat tulleet niistä vaikeista oloista pitkien, vaikeiden vaiheiden kautta — naiset, lapset, sairaat, vammaiset, vanhukset ovat jääneet sinne — ja nyt me kotoutamme näitä, eikä se kotouttaminen edes onnistu. He ovat tietysti arvokkaita ihmisiä, mutta he eivät sovellu suomalaiseen järjestelmään. Tulee tavattoman kalliiksi, ja tällä lainsäädännöllä, mitä nyt käsittelemme, teemme siitä vielä vaikeamman ja kalliimman suomalaiselle yhteiskunnalle, ja lopputulos ei vakuuta. Siksi tämä lainsäädäntö kannattaa rakentaa uudelta pohjalta eikä siltä pohjalta, minkä hallitus on meille nyt tuonut. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

17.34 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Yksi keskeisin ongelma tässä jättimäisessä lakipaketissa on se, että jatkossa vastuu on kunnilla eivätkä ne kuitenkaan voi enää itse päättää, ottavatko ihmisiä vastaan vai eivätkö. Se on vastoin kuntien itsehallintoa. Tässä ennakoidaan selkeästi sitä, että kuntien ja kaupunkien sietokyky on jo romahtamassa, sillä Suomeen suuntautuva erityisesti humanitäärinen maahanmuutto, mikä ylipäänsä niitä kotouttamispalveluita nimenomaan tarvitsee, tulee sellaisista maista, jotka näkyvät kyllä erittäin ikävissä valossa tilastoissa niin sosiaaliturvan käytön, työttömyyden kuin rikosten osalta. Kunnat eivät tienanneetkaan maahanmuuttajilla, ja nyt ne ovat ongelmissa houkuttuaan haittamaahanmuuttoa.

Hyvinä esimerkkeinä Espoo, Vantaa: Kulut maahanmuutosta aivan karmaat. On levottomia asuinalueita. Siellä on kouluja pilalla, päiväkoteja pilalla, ja te kaikki tiedätte, mitä haitallinen maahanmuutto on tehnyt turvallisuudelle. Ei ole kotouttaminen resurssista huolimatta onnistunut, eikä se tule onnistumaan näiden lakimuutostenkaan jälkeen. Tulette sen kyllä valitettavasti näkemään.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee turvapaikanhakijoihin, olen kyllä sitä mieltä, että Suomeen ei pitäisi edes päästä ennen kuin on saanut oleskeluluvan. Sitten voi tulla maahan ja — kyllä — mennä mielellään vaikka ihan suoraan töihin. Mutta turvapaikan näennäisen hakemisen ei pidä olla kiertoreitti tulla Suomeen töihin. Sille on aivan toiset kanavat, nimittäin työluvut. Samaan aikaan on tärkeää säilyttää saatavuusharkinta, jottei käy kuten Ruotsissa, missä maahan on tullut väkeä työn perusteella mutta pian työnteko on loppunut ja onkin siirrytty hakemaan turvapaikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.36 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Ilmeisesti tulkitsin puheenvuoronne, edustaja Rantanen, väärin, kun oletin, että kritiikkinne kohdistui niihin nimenomaisiin lakiesityksen pykäliin, joissa puhutaan konkreettisesti joistain palveluista. Nyt tämän korjauksenne jälkeen ymmärrän, että ideanne olikin, että epätasa-arvo syntyy teidän nähdäksenne siitä, että toisille palveluja järjestää kunta, toisille alue ja kunta. Jos on näin ja tämä jälkimmäinen tulkintani on oikea, niin en edelleenkään ymmärrä, mikä tässä on ongelma. Meillä on kunnissa pitkä ja synkkä historia siitä, että sosiaali- ja terveystalouden palveluja ei lain edellyttämällä tavalla ole annettu. Ei ole mitään sellaista näyttöä, että kunnat olisivat jotenkin parempia palvelujen antajia tai takaajia kuin alueet. Ei niin tietysti voi ollakaan, kun alueet ovat toimineet vasta niin vähän. Se me ehkä tiedetään muutaman vuoden päästä, mutta nyt siitä on kyllä aika turha vielä vauhkota.

Edustaja Meriläiselle [Leena Meri: Meri!] toteaisin, että olen yhtä mieltä siitä, että meidän palveluissa on pahoja aukkoja. Mutta kun toitte esiin sen, että vasemmistoliitto on hallituksessa, niin vasemmistoliittohan ei hallituksen asioista yksinään päätä, mutta hallitus nyt ylipäänsä on tässä aika megalomaanisen sosiaali- ja terveysalan organisaatiouudistuksen — suurimman organisaatiouudistuksen koko Suomen historiassa — toteuttanut äskettäin ja myös lisännyt rahoitusta sen yhteydessä merkittävässä määrin. Kyllä, niiltä osin kuin lainsäädäntö tai resurssit tai hallinnon rakenteet sen sallivat, on jotain ainakin yritetty, toisin kuin edellisen hallituksen aikaan, silloin, kun perussuomalaiset siellä olivat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

Käytännön toteutuksesta silloin, kun ongelma ei ole laissa vaan sen lain toteutuksessa, ei valitettavasti päätetä tässä salissa, [Leena Meren välihuuto] vaan päätetään siellä paikallisesti, ja paikallisesti vasemmistoliiton vaikutusvalta vaihtelee eri alueilla. Siellä, missä se on suurempi, ei se ainakaan huononna sitä niiden palvelujen tasoa.

Edustaja Simulalle totesin, että jos ihmisten halutaan oppivan kieltä, niin tarvitaan niiden kielituntien ja kotona internetistä katsottujen kielikurssien lisäksi sitä, että on joitakuita sitä kieltä puhuvia ihmisiä, joiden kanssa käyttää sitä kieltä. Ja niin kauan kuin meillä on ihmisiä, jotka käyttävät senkaltaista suomen kieltä kuin te äskeisessä puheenvuorossanne käytitte, en usko, että tässä maassa kielitaito kauheasti paranee enkä kyllä olisi kauhean halukas sitten kieltä edes oppimaan. [Leena Meri: Olettepa te parempi ihminen kuin muut!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.39 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulan puhe oli kyllä lopultaikin varsin erikoinen. On aivan turha syyttää perussuomalaisia siitä, että te olette menneet haalimaan maan täyteen maahanmuuttajia, jotka eivät halua integroitua eivätkä opetella kieltä. Se ei todellakaan ole perussuomalaisten vika. Sen sijaan se on kyllä tämän salin vika siltä osin, että me olemme tehneet sellaiset maahanmuuttolait, joiden jälkeen on täysin hilitöntä tämä touhu ja tänne tuleminen eikä täältä kukaan joudu ulos.

Mutta, arvoisa puhemies, täytyy kyllä sanoa, että tässäkin salissa on viimeisien kuukausien aikana aika moneen kertaan todettu se, että emme halua olla Ruotsin tiellä ja teemme toimia sen eteen, että meille ei käy niin kuin Ruotsille. No, miten me teemme toimia, kun me toistamme kaikki samat virheet, mitkä Ruotsi on tehnyt? Me toistamme sitä meidän maahanmuuttolainsäädännössämme, kansalaisuuslainsäädännössämme ja nyt tässä kotouttamislainsäädännössä, jossa ei ole minkäänkokoista velvoittavuutta vaan nimenomaan lisätään palvelutarjontaa, eli tehdään vimmaisemmin sitä, mitä me olemme tehneet ja havainneet sen perusteella, että kotouttaminen ei toimi. Tässä ei ole minkäänkokoisia muutoksia siihen. Ja on hämmästyttävää se, että ideologia ohjaa enemmän kuin tilastofaktat. Meillä on olemassa faktaa siitä, että kotoutuminen ei tässä maassa toimi. Meidän maahanmuuttopolitiikkamme on täysin hulvatonta, mutta silti me jatkamme samaa nyt vihervasemmistohallituksen toimesta, jota keskusta tukee kaikissa asioissa.

Ja nyt, arvoisa puhemies, se on todettava, että eivät perussuomalaiset maahanmuutosta puhu sen takia, että on kiva puhua maahanmuutosta, kun ei muutakaan puhuttavaa olisi. Me puhumme siitä sen vuoksi, että me tiedämme, millaisia seurauksia epäonnistuneesta toiminnasta tulee. Se on nähtävissä Ruotsissa, mutta pikkuhiljaa alkaa olemaan samat emmeet meillä täällä koto-Suomessakin: jengirikollisuus, koulujen eriytyminen, koulupäivät eivät ole turvallisia, kadut eivät ole turvallisia, rikostilastoissa näkyy sosiaaliturvaetuuksien käyttäjät. On se nyt kummallista, ettei tästä asiasta saisi tai pitäisi puhua. Ja itse asiassa puhe ei pelkästään riitä, vaan silloin pitää olla myöskin rohkeutta tehdä politiikan muutoksia, ja tässä kohtaa pitäisi tehdä aikamoinen täyskäännös. Ja olisi kyllä vihoviimeinen virhe päästää läpi tämä laki, jolla sen lisäksi, että tämä on tehoton, ei tule olemaan mitään vaikutuksia, niin että tämä on erittäin kallis ja epäarvostava järjestelmä verraten kantasuomalaisiin. [Mika Niikko: Olipa väkevä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

17.42 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Ihan kolme asiaa, jotka itselleni tulevat mieleen. Ensinnäkin Suomi tarvitsee maahanmuuttoa ja työntekijöitä tänne, senhän näkee jo näistä pienenevistä ikäluokista. Mutta haluaisin kyllä tuoda omana käsityksenäni myös sen, että kyllähän oikeuksien ja velvollisuuksien pitää olla tasapainossa, olipa henkilö suomalainen tai tänne tullut. Vaalikiertueella tapasin 80-vuotiaan yrittäjän, jonka ainut viesti, minkä hän minulle toi siinä tilaisuudessa, oli se, että hän on työllistännyt paljon maahanmuuttajia, ja oli yksi neuvo, arvoisa edustaja Kontula: järjestäkää asiat niin, että maahanmuuttajat menevät heti töihin — ihan sama, mihinkä töihin. Hänen käytännön kokemukseensa oli se, että he oppivat kaikkein parhaiten kieltä, kun he tekevät siellä työpaikalla työtä ja ovat muiden kanssa. Hän sanoi, että parhaat oppivat jonkin verran puhumaan jo kahdessa kolmessa viikossa. Kyllä minunkin mielestäni pitää saada nämä oikeudet ja velvollisuudet tasapainoon, heidät välittömästi töihin, mihin tahansa töihin — silloin alkaa se kielen oppiminen, sen käytännön kielen oppiminen, mikä on kaikkein tärkeintä. Ja ennen kaikkea he pääsevät alkuun. Pitäisin itsekin kaikkein pahimpana sitä, että nämä ihmiset turhautuvat meidän järjestelmiin ja ovat siellä, missä he eivät välttämättä itse koe olevansa kotona. Kun ollaan töissä, niin se on aivan eri asia. Tämä on sen 80-vuotiaan yrittäjän viesti kansanedustajille. Jokainen voi sitten itse päättää, oliko tämä viesti tältä yrittäjältä järkevä vai ei. [Toimi Kankaanniemi: Järkevä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.44 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rantaselle totean vielä, kun olette vahvasti sitä mieltä puheenvuoroissanne, että tämä tämänhetkinen maahanmuuttajatilanne ei ole perussuomalaisten syytä: itse asiassa se aika pitkälle on. [Leena Meri: Ahaa!] Jos ajattellaan tänne maahan muuttavien ihmisten määriä yleisesti, niin perussuomalaisten hallituskaudellahan meillä oli turvapaikanhakijoiden osalta erittäin suuri muutto Suomeen, ja muutenkin ihan reippaasti tänne tultiin. [Leena Meren välihuuto] Ja itse asiassa, jos me katsotaan julkista rahoitusta, sen suuntaamista, katsotaan lainsäädäntöä tai katsotaan hallinnon käytäntöjä, niin vaikka tämä hallitus on tietysti tehnyt aika paljon muutoksia, [Leena Meren välihuuto] niin se, mikä näkyy tuolla kentällä ja millä on jo yhteiskunnallisia vaikutuksia, on sitä vanhempaa kerrostumaa, sitä perussuomalaisten peukalon alta lähtenyt kerrostumaa, sitä kerrostumaa hallinnosta, jota perussuomalaiset ovat olleet tekemässä hallituksessa. [Mauri Peltokangas: Aika väsynyttä nyt!] Tämän nykyisen hallituksen toimien vaikutuksia me päästään arvioimaan sitten aikaisintaan parin vuoden päästä, mahdollisesti menee pitemmällekin. Itse uskon, että eivät ne ainakaan tilannetta huonompaan suuntaan vie. [Leena Meri: No ei tuota kyllä kukaan usko!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt totean, että meillä on laki kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyvät lait käsittelyssä, niin että se on sitten tästä eteenpäin. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.45 **Veijo Niemi ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Aluevaltuutettuna ja kunnanvaltuutettuna en malta olla ottamatta kantaa tähän asiaan nyt, kun tällä ajatellulla lailla todellakin 101 erilaista pykälää ollaan laatimassa tänne tuleville kotoutujille samanaikaisesti, kun esimerkiksi tuolla omalla alueellani on lakkautettu kaikki yhteisruokailut, mitkä aikaisemmin ovat olleet, ennen kuin tultiin hyvinvointialueelle. Myöskin kotihoidon sopi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

mukset on irtisanottu, millä on seurauksena, ettei sitten enää ole näitä lääkäripalveluja ynnä muita. Niin tosiaan, nämähän eivät koske näitä kotoutujia, vaan ne koskevat niitä meidän ikäihmisiä, jotka ovat meille tämän yhteiskunnan rakentaneet, että voimme istua täällä eduskunnassa pohtimassa näitä kotoutumisasiota. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.46 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Vaikka tämä hiukan kaukaa liittyikin tähän kotoutumislakiin, niin haluan kuitenkin vastata edustaja Kontulalle äskeiseen väitteeseen, jossa hän totesi, että maahanmuuton ongelmat ovat aiheutuneet viime kaudella, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa. [Anna Kontula: Näin en sanonut, en puhunut ongelmista mitään!] On todettava, että olette hiukan huonosti ilmeisesti tutustunut minkäännäköisiin numeroihin. Jos te menette katsomaan viime vuoden osalta Maahanmuuttoviraston tilastoja, niin vaikka ukrainalaiset otettaisiin pois siitä luvusta, niin silti viime vuoden tulijamäärä kaikkien tulijoiden osalta on lähes kaksinkertainen kuin vuonna 2015. Eli kyllä täytyy todeta, että te jopa viime vuonna, yhden vuoden aikana, kykenitte ylittämään sen vuoden 2015 ja se on kyllä melkoinen temppu, mutta se on johtunut kyllä siitä, että teidän Marinin hallitus on nimenomaan nakertanut suomalaisen ulkomaalaislainsäädännön käytännössä katsoen joka kulmasta auki niin, että veneemme vuotaa tällä hetkellä kuin seula.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

17.48 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tämähän on hyvin tunteita herättävä aihe aina, kun puhutaan maahanmuutosta, koska siinä tulee tämmöistä vastakkainasettelun tunnetta. Toivoisi kuitenkin sitten, että täällä eduskunnassa kaikki lainsäätäjät ajattelisivat sitä Suomen ja suomalaisen parasta, koska Suomen kansalaisethan meidät tänne valitsevat tätä maata rakentamaan ja kehittämään.

Kotouttamista jos ollaan kuitenkin edistämässä, niin meidän pitäisi kuitenkin olla rehellisiä siinä, että jos me emme tee sitä hyvin, meille syntyy niitä varjoyhteiskuntia ja sellaisia alueita ja yhteisöjä, joissa ei sitä kieltä opita millään, kun sitä ei tarvitse oppia. Sitten tulee se kehitys siihen suuntaan, että ihmiset turhautuvat, kun eivät tässä yhteiskunnassa koe olevansa kotona. Eihän sitä kieltä tarvitse oppia, jos on näitä tällaisia lähialueita, missä on omalla kielellä kaikki palvelut, kaupat ja palvelut, olemassa, ja sitten kun mennään asioimaan viranomaisten kanssa, tulkkia saa käyttää vaikka kymmenen vuotta, ei tarvitse koskaan edes oppia sitä kieltä, ja tulkin maksaa yhteiskunta. Pitäisi olla jonkunnäköisiä aikarajoja, jolloin loppuu tämmöinen ylenpalttinen paapominen — voisiko sitä näin kutsua — että pitää kantaa itsekin sitä vastuuta täällä kotoutumisessa.

Ehkä lähtökohta, se, mitä perussuomalaiset nyt ovat pitkään peräänkuuluttaneet ja mitä hallitus ei ole saanut aikaiseksi, on se, että pitäisi olla maassa maan tavalla. Jos täällä tehdään rikoksia ja syyllistytään toistuvasti erilaisiin rikkomuksiin, niin kyllä varsinkin niille, jotka eivät ole kansalaisuutta vielä saaneet, pitäisi pikainen menettely tehdä, niin että heidät saataisiin tästä maasta pois. Kukaan maahanmuuttajakaan ei halua sitä, että heidän lähialueellaan toiset henkilöt tekevät rikoksia ja tahraavat heidän mainettaan, vaan he haluavat kantaa kortensa kekoon tämän yhteiskunnan rakentamiseksi.

Sitten vielä tämmöinen havainto, että me ollaan lipsuttu esimerkiksi näissä kansalaisuuden saamisissa. Meillä on aikanaan ollut kyllä tapana, että on pitänyt osata suomen kieltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 176/2022 vp

hyvin siinä mielessä, että tulee toimeen, sen kansalaisuuden saamisen edellytyksenä, ja saamani tiedon mukaan siitäkin ollaan pystytty oikaisemaan tavalla jos toisella. En tässä rupea kertomaan niitä, mutta näin on kuitenkin päässyt tapahtumaan, ja tällainen kehitys pitäisi saada päätymään.

Ja vielä lopuksi, arvoisa puhemies, täytyy sanoa siitä viime vaalikaudesta, kun itse olin silloin mukana täällä, että kyllä perussuomalaiset, ne, jotka täällä ovat jäljellä siitä silloisesta perussuomalaisten kokoonpanosta, vaativat nimenomaan rajoja kiinni ja tämän pakolaistulvan katkaisemista sinne Ruotsin-, länsirajalle. Ja siinä kun emme onnistuneet, tulos oli sitten se, että ne henkilöt, [Puhemies koputtaa] jotka nauttivat perussuomalaisten luotamusta, eivät ole enää meidän joukossamme, koska eivät toimineet perussuomalaisten periaatteen mukaisesti. [Leena Meri: Se on kyllä just näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Vielä edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

17.51 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Jäi vielä tuossa toteamatta sen verran, että Suomen pitäisi tässä kotouttamispolitiikassansa katsoa Tanskaan. Tanska on tehnyt omassa maassaan demarijohtoisella hallituksella totaalisen paradigmanmuutoksen, jossa nimenomaan kotouttamisesta on siirrytty kotiuttamispolitiikkaan. Siis siellä ovat kaikki oleskeluluvat väliaikaisia. Siellä lähdetään siitä, että henkilö menee työhön, opettelee kielen ja tulkkipalveluita ei ole tarjolla kuin se ensimmäinen kolme vuotta, jonka jälkeen ne on maksettava sitten itse. Meillähän ne ovat ikuisia yhteiskunnan maksamia palveluita. Siltä osin meidän kannattaisi ehdottomasti nyt hylätä tämä lakiesitys, kuten perussuomalaiset tulevat seuraavassa käsittelyssä, kakkoskäsittelyssä, esittämään, ja laatia tämä koko laki uudelleen siten, että katsomme mallia sieltä Tanskasta, missä on onnistuttu kyllä huomattavasti paljon paremmin kuin täällä toimimaan.

Nyt kun tämä on näin loppukaudesta tehty erittäin kiireellisesti hallintovaliokunnan läpi, näin massiivinen 101 pykälän lakipaketti parissa viikossa valiokunnasta läpi hyvin vähäisillä kuulemisilla, niin vetoan tässä kyllä myös hallituspuolueisiin, että nyt kannattaisi ehdottomasti toimia siten, että tämä lakipaketti hylätään ja tehdään perään uusi, jossa on todella se velvoittavuus, ja otetaan mallia sieltä Tanskasta, niin että saataisiin tännekin jotain muuta kuin sitä vimmaista sen saman toistamista, jolla ei tuloksia ole tullut.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 208/2022 vp sisältyvien 1.—10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotettujen uusien, 11. ja 12. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 20/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.